

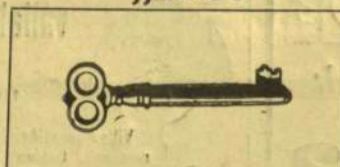
Schicht-szapppan

„Szarvas“

vagy

jegygyel

„kulcs“

10982

Legjobb, legkiadósabb és ennél fogva legolcsóbb szapppan. — Minden káros alkatrészekről mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab [szapppan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva]!

Hogy karcsuva lehessünk

A nélkül, hogy egészünknek ártalmára volna, használjuk a „**PILULES APOLLO**“ melyek tengeri növények alapján vannak előállítva és párisi orvostekintélyektől jóváhagyva. Ezen könnyen beátható gyógyszerészek rövid idő alatt eszaktalanul alhat társaság emblyonpóntú és biztostítja a kövértestűség egyéjét mind a kő nemé. Ez a tük minden elegáns hölgynek, ki nyugtónk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy doboz ára utasításul K 645 németre, utánvétellel K 675 J. Ratis, gyógyszer. 5 Passage Verdun, Paris (IX). — Raktár Ausztria-Magyarország részére Budapest Török József, gyógyszerész, Király-utca 12. 11019

Mindenütt, minden gyógyszerárban kapható.

A hában és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségeknek, mint felbőgös, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, túlságos érzékenység, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarhus, gyuladás, gyengeségi állapot, fellövődés stb., stb. Mikélik mint görcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer. Postán legkevesebb széküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto. Kicsinybeni eladásnál a raktárban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 kettes üveg 60 fillér. Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld apóca védjegyre: „Ich dien.“ Egyedül ez valódi. Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, leg forgalomba nem hozható balzsamgyártmányok viszonteladása törvényileg tilva van. 10547

Thierry A. Centifolia-kenőse

Szájdoszintető, puhító, oldó, huzó, gyógyító stb. Legkisebb postai széküldés 2 tégely 3 K 60 fillér. Kicsinybeni eladásnál a raktárban 1 K 20 fillér tégelyenként. Főraktár Budapest: Török J., dr. Egger L. I. gyógyszerész-tára; Lugsoson Vértos, Körszós ren- delések címzandók: „Schutzengel Apotheke“ des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn. Az összeg előzetes beki- dése esetén a szállítás egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvételi pótdíj is meg- takarítható, így ajánlatosabb az összeget előze- tesen utalványozni és a megrendelést a szelvé- nyen eszközölni és a pontos címet megadni.

KWIZDA FERENCZ JÁN.

es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgar fejed. udv. szállító, Kerületi gyógyszerész Kornebuiban Bees mellett.

Kwizda Fluidja (TURISTA-FLUID).

Kigyó védjeggyel 10681 Régi jóhírű diétet.-kosm. szer az emberi test izmainak és inainak erősítésére és edzésére. Eredményesen használva in- risták, kerékparosok a lovagló- k által nagyobb táruk utáni erősítésre és erőtújításra. Arak: 1/2 palaez K 2.— 1/3 palaez K 1.20 Kapható minden gyógyszer- árban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Főraktár Magyarország rész- ére: Török József gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. sz.

Olcso cseh ágytoll! 5 kilo: új foszlott 9.00 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha foszlott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha foszlott 30 K 36 K Szállítás portmentes, után- vétel. A kieselés és vissza- vétel portmentesítés ellené- ben megengedetik. 10818 Benedikt Sachsel, Lohes 279. Post Pilsen, Böhmen.

Világhírű kintutott olmitúzi Quargli. Az első olmitúzi gépüzemű sajtyár, mely 1830. évben alapított, ajánl saját gyártmányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvétellel 3 K 70 fillérrel. Nagyobb megrendeléseknél a legolcsóbb árak. JOSEF MEIXNER, Olmitúzi, 10821 Bahnhof.

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 16

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyszéves 24 korona. Cupin a egyszéves 16 korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK egyszéves 10 korona. KÁRFOLDI ELŐFIZETŐKRE a postai- ing POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkérdésivel) együtt 1 tégelyre 12. VASÁRNAPI UJSÁG 1 tégelyre 8. (a Világkérdésivel) 1 tégelyre 5. KÁRFOLDI ELŐFIZETŐKRE a postai- ing meghatározott viteldíj is eszanolandó.

GRÓF KUUN GÉZA.

1837—1905. MAGYAR tudományos világ gyászban van. Gróf Kuun Géza, azon ritka kiválóságok egyike adólt ki sorai közül, kik a legértékesebb tartalommal gazdagították. Főúr, a ki arisztok- rata lett volna oly országban is, a hol nincs egyéb arisztokrácia, mint a szellemé. Tudós, a kinek elméje az egyetemes emberit fogta át s e mellett munkássága egész irányával és ered- ményeivel mindig nemzeti tudott lenni. Nem- zetének ősi történetét kutatta a hazafi lel- kesedésével s a történetíró és nyelvész higgadt tárgyilagosságával s nemes buzgalmának érett gyümölcseit a tudósok nemzetközi nyelvén — latinul — nagybecsű forrásművekben az egész művelt emberiség közkinésivé tette. Magyar volt és európai, tőkéletes összhangzatosságban. Kisebb-nagyobb dolgozatai, melyek főleg a sémi — phoeniciai, héber és arab — meg a török nyelvutató területén mozgottak s a hazai és külföldi szakfolyóiratokban jelentek meg, már a 60-as évek óta jó hangzásúvá tették ne- vét a tudomány emberei előtt. De a hir akkor vette szárnyára, mikor egyik főműve, a «Co- dex Cumanicus» 1881-ben napvilágot látott. Ez a «kún codex» latin, persa és kún szavak és nyelvtani alakok összehasonlítását tartal- mazza s a kihalt kún nyelv ismeretére vo- natkozólag első rangú s eleddig csaknem egye- dül forrás. A codex 1303-ból való, eredetileg az olaszok nagy lírikusának, Petrarkának tulaj- dona volt, ő ajándékozta 1363-ban Velence városára könyvtárának és róla Petrarka-codex- nek is neveztek. Minket magyarokat különö- sebben is érdekel, mivel a magyarság a belé olvadt kúnok nyelvéből merítette mai szókin- csének egy részét. A velencei Szent Márk templom melletti könyvtárnak eme codex holt kincs volt, a míg gróf Kuun Géza föl nem fedezte. Hat éven át alapos munkával behatolt a codex tartalmának minden rejtélyébe s 529 nagy negyedrét lapra terjedő kötetben, törté- neti és nyelvi magyarázatokkal fölszerelve, 1880-ban tárta a szakértők elé. S ezzel egy- szerre az európai tudomány nevezetességei- nek sorába küzdötte fel magát. Szegymást érték a kintutetések, melyekben itthon és a külföl- dön részesült. A Magyar Tud. Akadémia már előbb, 1867-ben, tagjai közé iktatta; majd ké- söbb, 1883-ban, tiszteleti tagjává, 1901-ben

pedig másodelnökévé választotta. A király való- ságos belső titkos tanácsosává nevezte ki; a fő- rendházának választott tagja volt. Még messzebb megy vissza nemzetünk östör- tétébe az a munkája, melyben a régi magya- roknak a különböző keleti népekkel való érint- kezéseit deríti föl. («Relatiourum Hungarorum cum Oriente etc. historia antiquissima.» A Ma- gyar Tud. Akadémia kiadása a millennium alkalmából.) Ebben főleg arab történetírók aljegy- zesei nyomán közel a honfoglalás előtti korból eleink viselt dolgaira és jellemzőikre vonat- kozó, rendkívül becses adatokat. Ugyanily ala- pon foglalkozik a régi törökökkel is, a kik a honfoglalást közvetlenül megelőző időben a magyarral egyforma műveltségi hatások alatt állva, vele egy ethnikai egységet alkottak, s ezért minden, a mi róluk szól, reánk nézve is érde- kes. Idevágó legújabb műve: Gardézi kézirati munkájának a törökökről, tibetiekről és si-

GRÓF KUUN GÉZA. 1904. évi fénykép után.

A LEGKELEMETLENEBB BAJOK 1/2 perc alatt hat. FEJFÁJÁS NÁTHA MIGRAIN KÁBULTSÁG ellen. **ANTIDOL** FEJFÁJÁS NÁTHA AMAMOR UTÓBAJA SZEDÜLÉS ellen. KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN! és a készítőnél „Laboratorium Debreczen“ Debreczenben.

UGORKATEJ Az egyedül létező valódi angol SZÉPÍTŐSZER mely már 2—3-szori bekenés után bizto san hat és a bőrnök nem árt, a Balassa-féle valódi angol Eltávolít minden azeztisz- tatlanságot, kiiltést, pattanást, szepőt, májfoltot, bőrtakát (mitesszer) stb. és az arcznak riss üdéséget, fátalságot köleszőr. 1 üveg 2 K. Ebbre ugorkaszappon 1 kor., poude 1.20 kor. fészékül- desi hely: **Balassa Kornél** gyógyszerész, Budapest, Erzsébetfalva 15. Kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. és Andrássy- út 26. Dr. Egger Leó «Nador»-gyógytára, Váci-körút 17. Zoltán Béla «Eggyártárban», V. Szabadág-ter, továbbá a következő drogárakban: Detsényi Trizgyos, V. ker., Marokkói-utca 2. Fodor Márton, VII. ker., Király-utca 42. Lux Mihály, IV. Museum-körút 7. Neruda Wándor, IV. Kossuth Lajos-utca 7. Molnár és Moser, IV. Korona-herczeg-utca 11. 10989

A szépség ápolására legjobb szer a! MIRANDA-CRÉME Eltávolít minden bürtisz- tatlanságot és az arcznak szép üde kinézetét ad. Nem tartalmaz semmiféle ár- talmas vagy mérges szert és nappal is használható. 1 tégely «Miranda»-crème 1 korona. 1 doboz «Miranda»-szappon 70 fillér. 1 doboz «Miranda»-puder 1 korona három színben Budapestben kapható: TÖR. K. JÓZSEF gyógy- szertárban vagy a készítőnél DIENES J. G. utódi- nál Eszéken, felsővárosban, a hol postai megren- delések azonnal utánvétellel mellett eszközöltenek.

„FAKIR“ soványít, karcsuva tesz, szivvöl, hasról és csipők- ről a hájat eltünteti, mi- által a termet előbb alakját vissza- nyeri. Apasztó-sók szerencsés sz- szetével lévén, gyors hatású és ártalmatlan. Számos hálsnyilat- kozat! Ára 8 korona. Használat után Utasítással 10725 **KISS M. gyógyszerárban, TISZA-DOB.**

MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN) Meglepo gyógyhatással bir különösen női bajokban, továbbá alhasi és általános vérbőségben, verőcézéri pangások esetén máj- és lép- bajokban, aranyérbén stb. Idény április 15-étől szept. végéig. 65 firdőszoba; számos kellően berendezett kényelmes vendég- szoba. Vendégül mérsékelt árú ételek és italokkal. Rendelő orvos: 11003 **Dr. POLGÁR EMIL.** Villamos vasuti állomás.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL erősítőszor gyengélkedők, vérszegények és lábadosók számára. Étvágygerjesztő, ideg- erősítő és vérjavító szer. 10862 Kútsá f. Több mint 3000 orosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.** Viszrolható a gyógyszerárban állitásra üvegben 4 K 2.00, egész literes üvegben 4 K 4.50.

Dr. Nielsen Konrád amateur fényképe.
GRÓF KUUN GÉZA MAROS-NÉMETI KASTÉLYA.

naiakról irt fejezetei, az eredeti arab szövegekkel, magyar fordítással, jegyzetekkel és névmutatókkal tavaly jelent meg és gróf Kuun Géza munkásságának egyik legszebb emléke.

De gróf Kuun Géza egyéniségét nem határolják meg csupán a tudományos kutatás szoros kereteiben maradó, bár gazdag eredmények. Univerzális szelleméhez utat talált minden ügy, minden érdek, mely a művelődés, haladás jegyében kopogtatott nála.

Ott láttuk öt 25 év óta szűkebb hazája, Erdély kulturális mozgalmának élén. Mint a barátjának, dr. Solyom Fekete Ferencnek kezdésére 1880-ban Déván alakult hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat elnöke, segítette nagy tudásával és tekintélyével e társulatot szép céljának, a régi Dácia felkutatásának elérésében s az ottani múzeum megalkotásában. Főúri kastélya, melyet nagybátyjától, gróf Gyulai Lajostól 1869-ben örökölt a Dévával szomszédos Maros-Németiben, állandó központja volt az e célra irányuló és rokontörekvéseknek. A kastélylyal és birtokkal együtt az örökhatározat nemes hagyományait is átvette. Atyja, gróf Kuun László, nemcsak jó gazda volt, hanem a tudományoknak, kivált a nyelvészkedésnek is oly nagy kedvelője, hogy 80 éves korában, a mikor már több nyelvet beszélt, megtanult svédül; anyja, gróf Gyulai Konstancia, leánya volt Kacsány Zsuzsannának, Kazinczy ifjúkori bálványának és nőtestvére gróf Gyulai Lajosnak, Döbrentei tanítványának; szüleanyja, gróf Gyulai Józsefné pedig mint költő jeleskedett. A nyelvekhez való hajlam és tehetség átszállott a gróf hűgára, Irma grófnőre is, a ki Fáy Béla kir. kamarás neje lett és tavaly, épen egy évvel bátyja előtt történt elhunytáig folyvást nagy kedvvel tanulmányozta az idegen nyelveket.

A maros-németi kastély vendégszerető urának növekedő hírneve s egyéni tulajdonai, melyeket külföldi utazása közben sokan ismertek meg tudóstársai közül, mind gyakrabban vonzottak oda előkelő vendégeket távoli országokból is. Még inkább és még többször megtörtént ez, mióta a tudós házigazda, élete delén, hozzá méltó hitvest hozott kastélyába báró Kemény Vilma személyében.

Oththonukat még szebbé tették a grófné izlése és művészi tehetsége, s még gazdagabbá a könyvtár, kézirat- és régiség-gyűjtemények, melyeket a gróf részint a kastélyban, részint a Marost szegélyező gyönyörű park fái között állított. A régiségek némelyike kincseket ér, s az archaeologusok egyre-másra keresték fel és

tanulmányozták a tudós gróf kalauzolása mellett. A régi Dácia kutatói már tudták, hogy az utolsó állomás Maros-Németi, s itt új benyomásokat, legtöbbször helyesebb fogalmakat is nyertek. Néhány éve egy német tudós, Jung Lajos prágai egyetemi tanár, a dunai fejedelemségek római és román lakosainak történetét kutatva, eljutott Déváig és innen Maros-Németibe is, gróf Kuun Gézához. Az említett tárgyról könyvet irt egyoldalú romániai tájékozás alapján. Mikor azután egy pár napot gróf Kuun Gézánál töltve, az ő nézetét is megismerte, belátta tévedését s az egész művét újra átdolgozva adta ki, a magyar felfogáshoz híven. Jó barátja lett nemzetünknek és a külföldön buzgó ismertetője tudományos irodalmunknak. Hasonlóképp járt a híres olasz tudós és író, Angelo de Gubernatis gróf. Őt is levették lábáról román szomszédaink, olyanira, hogy valóságos dáko-román izgatónak csapott fel mellettük odahaza. Egyszer csak elhallgatott. Gróf Kuun Géza visszahódította őt hozzánk.

És hány idegent hódított meg részünkre mindenütt a nagy világban, a hol csak megfordult! Pedig sokféle megfordult, mert folyton az európai tudomány zászlóvivőinek közösségében élt és velük lépést tartott. Elmentek hozzá, sokszor családostól és hétszámra; viszont ő is otthonos volt külföldi tudós barátainál. Olykor egész nemzetközi elite-társaság verődött össze körülötte, külföldi és hazai tudósok és írók társasága, kik örömmel sétáltak a szép kert pompás fasorai közt a »Döbrentei-ligetben«, vagy a »Pelbárt-úton«, Szilágyi Sándor kedvenc sétahelyén. Legutóbb a magyarul tanuló Nielsen Konrád norvég egyetemi tanár látogatta meg Szádeczky Lajos társaságában a maros-németi kastélyt, melyet emlékül le is fényképezett.

Maros-Németiből gyakran elszólitották gróf Kuun Gézát Kolozsvárra részint az erdélyi ev. ref. egyházának ügyei, melyekkel mint egyik főgondnok foglalkozott, részint az elnöksége mellett mindjobban felvirágzó Erdélyi Múzeum-Egylet, Irodalmi Társaság és más intézetek ügyei. Vezérférfa volt az erdélyi-részek magyar társadalmi életének; s halála után is ott maradt köztük: Kolozsvárt fog pihenni, a hol annyit fáradt a közjótért.

A téli hónapokat évről évre Budapesten töltötték a gróf és neje. Itt Gróf Kuun Géza bőven kivette részét a tudományos társaságok munkáiban. Egyik alapítója, majd éveken át elnöke, végre tisztelheti elnöke volt a Magyar Néprajzi Társaságnak. Ez a társaság sokat kö-

szön gróf Kuun Gézának, ő vezette át a megpróbáltatások korszakán. Bizott abban, hogy a népelet tanulságainak értékét el fogják ismerni nálunk is, és bizalmában nem csalódott: a társaság immár szépen virágzik. Érdeklődését általában nem vonta meg semmitől, a mi a haladás ügyét szolgálta.

Élete végén írásba foglalta gyermekkori emlékeit s az »Erdélyi Múzeum«-ban ki is adta. A mult év őszén, midőn mint évenként rendszeren, meglátogattam nőmmel együtt, esténként bizalmas családi körben felolvasgatott nekünk ez emlékeiből. Egy ily este, gyermekkorra fölelevenedett emlékeinek hatása alatt, szemem könnybe lábadt és hangja elcsuklott. Sejtette-e akkor, hogy ez az emlékirat lesz utolsó munkája, hogy úgyszólván a sír széléről tekint vissza gyermekiségére?

Vikár Béla.

VIGY EL INNEN!

Szárnyam szegve,
Megtépdesve,
Mint a viharvert madárnak,
A mióta
Bús lakója
Lettem e nagy kővilágnak!

Bűnövesztő
Négy esztendő
Barázdáit számlálgom:
De sokféle
Gond ekéje
Szántogatta a homlokom!

Hol van a kék,
Sugaras ég?
Alig látszik egy tenyérnyi!
Mosolyával,
Csillagával,
Oh, még az se tud benézni!

E kőváros
Olyan gyászos!
A napnak is útját állja...
Úgy sajnálom
Bús virágom!
Nem hullhat a csókja rája.

Hányszor vártam,
Mégse láttam
Hazatérő fecskét, golyát!
Pünkösdi napján
Vasárnapján
Nekünk nyíló piros rózsát!

Méhdöngést is,
Zümmögést is
Csak álomban' hogyha hallok:
Mikor eltűnt
Napos kertünk
Ösvényein elandalgok.

Édes párom,
Boldogságom,
Vigy innen egy kis tanyára!
Hol szerelmes
Galamb repdes
S akácz hajlik ablakára.

Pósa Lajosné.

MEGHALT EGY GYERMEK...

Meghalt egy gyermek, úgy ép mint a lepke,
Hajnalt hozta és elvitte az este. —
Csak alig élt még, mind azt hajtogatják,
Megannyi vád a könny, mivel siratják.

Olyan is volt az a szegény kis árva,
Mint bimbó, melyről most pattant le zárja.
S a gyenge szirmok alig kibomolva,
Illat nélkül szállanak le a porba.

Parányi lelke, — oh, ezt vajh' ki tudja? —
Nem volt-e fenn az égen csillagocska?
Mely pajtásával — míg jön a nagy óra —
Még játszott egyet, végsőt, búcsuzóra.

S tán való készült ép már, hogy leszálljon,
— Hogy vártak is rá itt lenn e világon! —
Mikor valami pajkos angyalocskák
A csillagocskát örökre kiolták.

Hány csillaggal lesz így az ég szegényebb!
S hány bimbóval sok-sok családi fészek!
És hány sebbel lesz hány szív gazdagabb!
— Pajkos angyalkák tréfája miatt.

Buzás Pál.

EMLEKEIM A SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL.

1847—1850.

(Folytatás.)

Irta Fanghné Gyujtó Izabella.

VI.

A kolozsvári nagy napok.

Nagy ünnepélyességekre készültünk. Kolozsvárra akartunk utazni, az utolsó erdélyi országgyűlésre, az Unio kimondására. Teljes díszben óhajtottunk megjelenni; apám új díszmagyar ruhát csináltatott magának, anyám néhány csinos színes öltözetet, én is kaptam néhány új ruhát, mert hát erre az alkalomra levetettük a gyászt mindketten. Nagyon sokan igyekeztek oda: ott lesz egész Erdély színe, virága, ki kellett tennünk magunkért.

Apám előre irt egy ismerősének lakásért, de már nagyon nehezen lehetett kapni, az akkor elsőrangú »Biasini« szálló egészen le volt foglalva, ennek a szomszédságában, a »Fekete-sas«-ban vetek ki nekünk emeleti lakást.

Ez a ház ma is áll, rozoga sárga épület, az udvara ma sirkő-raktár; fedeles fagrúdic vezet az emeletre; bizony nem esodálok, hogy az én kényes anyám nem volt elragadtatva tőle s csak az vigasztalta, hogy az egyik szoba nagy, háromablakos volt s még egy kisebb is volt mellette. Még jobban megvigasztalódott aztán később, mikor látta, hogy nagyobb családok, tekintélyes urinép milyen kis lakásokba szorultak.

Nagy-Szebenben szüleim egy szép napon befogattak a családi hintóba, hozzánk csatlakozott még egy-két magyar család s a fiatal emberek gárdája és így hosszú karavánban indultunk meg.

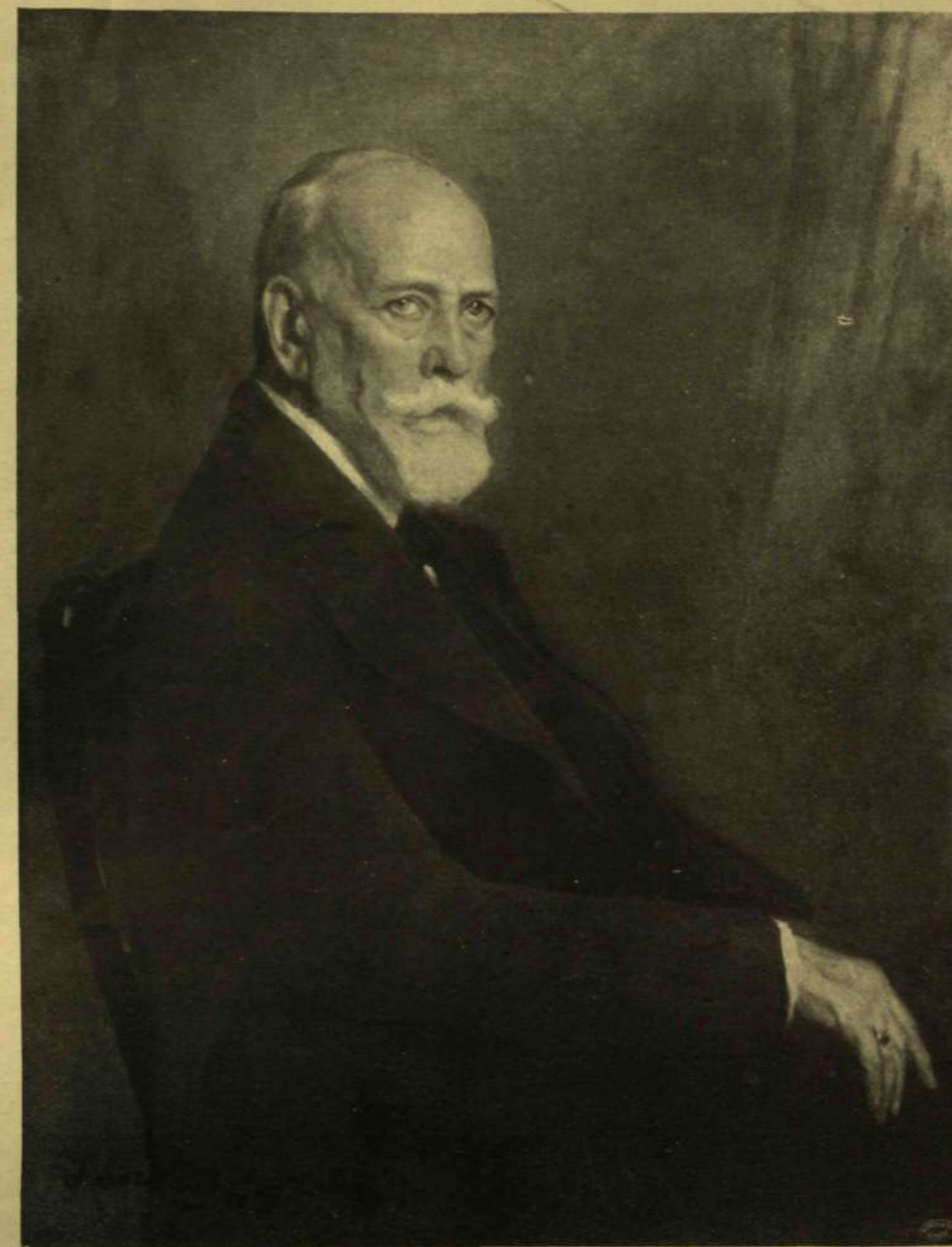
— Istenem! — kiáltott fel anyám. — Csak hogy pár hétre megszabadulok ezektől a szászoktól!

Kimondhatatlan boldog voltam. Roppantúl élveztem az utazást. Szébtől Kolozsvárig ma alig néhány óra alatt eljutunk a gyorsvonattal, akkor két napi utazásba került. Meg kellett szállni Szász-Sebesen, Enyeden, Tordán, hol ebéd, hol meghálás kedvéért. A vendéglőkben mindenütt akadtak ismerősök, a kik különböző vidékekről mind azon egy cél felé törekedtek, jó kedvű, lelkesült népség, eltelve fényes reményekkel a jövő iránt.

Czigány volt mindenütt, szólott a magyar nóta, harsogott a Rákóczi-induló s én csak úgy szívtam magamba azokat a szép lazaflás dalmokat, meg is tanultam a nagyobb részét.

A Kolozsvárt töltött napok igazi örömmármorban teltek. Engem, sajnos, nem vittek el a gyűlésekre, de apám, bár üresen, de mégis megmutatta nekem az akkor még nem olyan rozoga vigadó, hogy legyen fogalmam, hol tartják a hazafiás gyűléseket. A felvonulást pedig egy rokonesalád monostor-utcazi lakásából nézhettem.

Elöl a zászlókat lobogató ifjúság. Ott volt a mi zászlónk is, a melyet elindulás előtt nálunk

László Fülöp: Görgei Artúr arcképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

szenteltek fel, rajta a babékoszorú, melyet anyám tett reá. Büszkén, méltóságteljesen lépdelték a magyar daliák a Rákóczi hangjaira, a fellebogozott, virágdíszes házak között.

Aztán hosszú kocsisorban a díszmagyaros követek, urak, a nemzeti kokárdás, övszalagos asszonyok és kétfelől a nép ezrei falrengető éljenzések közben. Istenem, be szép volt! Addig-addig néztem, mignem sirva fakadtam a nagy gyönyörűségtől.

A háznál voltak nálamnál nagyobb gyermekek, fiúk, a kik mindenről értesülve voltak, mindenkit ismertek. Ezek magyaragattak nekem, elmondták, melyik kocsiiban ki ül.

De nekem csak egy alak maradt meg az emlékezetemben, a vak Wesselényi, hatalmas alakjával, merész kifejezésű arczával. Neki szólt a nép legharsányabb éljen kiáltása. Este a város ki volt világítva, zenés fáklyásmenetek járták be a várost, énekelve, éljenzve, a hazaszeretet örömmármorában úszva.

S ez így folyt tovább napról-napra. A nép mindegyre talált valamit, vagy valakit, a mit, vagy a kit ünnepeljen. Szüleimnek, különösen anyámnak sok régi ismerőse, rokona lakott Kolozsvárt, a kikhez ellátogattunk s a kik részéről egyik meghívás a másikat érte. És mindenütt vidám, lelkes hangulat, boldog, nevető arczok.

A magyar színházba is eljárogattak a szüleim. Magyar színház! Szebenben csak német volt, mennyivel kedvesebb volt a színpadról magyar szót, magyar éneket hallani!

Engem is elvittek egyszer, jól emlékszem, a

»Szökött katonát« adták. Julcsát Prielle Kornélia játszta, a mi később annyira csodált, szeretett Kornéliának.

De hát ennek is vége szakadt. Apámnak a szabadsága letelt, vissza kellett térni a mogo, va, szürke Szebenbe, a rosakarátú szászok közé. Bizony sóhajtván, könnyezve váltunk meg a kedves magyar várostól.

VII.

Felhők kezdenek gyülekezni.

Az örömmármorra rövid időn keserű kiábrándulás következett. Rosz hírek ejtették aggodalomba a magyarságot. A király vonakodott már megadott ígéreteit teljesíteni, odafenn a ráczok, horvátok, nálunk az oláhok kezdtek zavarogni.

Nyíltan még senki sem merte hangoztatni, de titkon azt sugdosták a magyarok, hogy az izgatás felülről jön, hogy a bécsi kamarilla keze működik alattomban, onnan kerül a lázadók kezébe a pénz, a fegyver.

A magyarok is kezdtek fegyverkezni, előbb nemzetőrséget alakítottak, majd, mikor felülről már összeütközések híre jött, honvédséget szerveztek, hogy megvédjék az országot a garázdálkodók ellenében, kiknek a megfélemezésre hiába kért a magyar miniszterium odafennről katonaságot.

Erre a híre a szebeni magyar ifjak is szervezkedni kezdtek. Bethlen Olivért választva vezérüknek, elmentek mind, készen harcolni, győzni, vagy meghalni a hazáért. És megalakult az anyám lobogója alatt a híres 11-ik zászlóalj.

K. Spányi Béla: Alkonyat gólyákkal.

Sírva búcsúztak szüleim a kedves magyar ifjaktól.

— Oh, mint irigyellek! Milyen örömet mennek én is veletek! — szólt apám.

— Mért nem vagyok férfi, — kiáltott fel anyám, — hogy harcolhatnék én is a hazáért! — És szinte ellenséges pillantást vetett apámra.

De apámnak mást parancsolt a kötelessége. Soká küzdött magával. A szíve, a hazaszeretet a harctér felé vonzotta, de hivatalos kötelessége otthon tartotta.

A hivatal grófi elnöke az első rossz hírekre odahagyta Szebent, apámat nevezte ki helyettesül. Egy pár öregebb magyar hivatalnok sietett nyugdíj, vagy hosszabb szabadság ürügye alatt az elnök példáját követni, csak a szász és oláh tisztviselők maradtak; lehetett-e, szabad volt-e apámnak ezekre bízni Erdély kincseskamráinak, bányáinak kulcsát, a Thesaurariumot?

Sokat megbeszéltek, megvitatták ezt a dolgot jó barátaival, de ezeknek is az volt a véleménye, hogy maradnia kell.

A «Könyves Kálmán» részvénytársaság jogosításával.

Ujváry Ignác: A viznél.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

— Hidd el, bátyám, — mondta az én József barátom, — nagyobb hőstett tőled, ha maradsz, mint ha jössz. Vannak körülmények, a melyek közt nehezebb élni, mint meghalni.

És maradt; maradtunk mindhárman. Nagyon pusztá lett aztán a mi házunk, alig volt, a ki látogassa, nagy bosszúságára a szász «Nationalgarde»-nak, a mely rögtön megalakult, a mint a magyarok megalkották a maguk nemzetőségét. S mi egy szép reggelen arra ébredtünk, hogy a czukrászbolt helyét a szász aranyifjúság vártája foglalja el, az édességes polczok helyén katonaságyak, az utczán az oleander, citromfák helyén fegyver-karfa sárga-feketére mázolja, hozzátámasztott puskákkal, körülötte kék mundaeros, lapostetejű, sárga-fekete kokárdás kalappal a fejükön egy sereg szász gárdista nyüzsgött, míg egyikök felvont szuronyú puskával fontoskodva lépdelt egy deszkán végig a sárga-fekete faközpönyeg felé.

Míndez észrevétlenül ment végbe az éjszaka fátyla alatt.

Nagyon veszedelmes népek lehettünk, hogy így vigyáztak reánk.

De apám sem volt rest, rögtön felmondott a házigazdának, a ki maga is egyike volt a legmagyarfalóbb szászoknak és más lakás után

Pállya Czelesztin: Falusi nagyvásár.

látott. Talált is megfelelőt, de csak őszkor lehetett bele költözni és addig még sok bosszúságot kellett kiállani a szászok részéről.

Minden levelet, újságot, a mi hozzánk jött, elvettek, megnézegettek, tán fel is bontottak és aztán közülök egyik hozta fel, csakhogy szabad bejárása legyen a házhoz. Látogatóinkat nemcsak jól szemügyre vették, hanem megkérdezték és felírták a nevüket. A bolti csomagokat felbontották és egyszer egy vég nemzetiszínű szalagot elkonfiskáltak. Rögtön meg is tiltották az örmény kereskedőnek, hogy efféle áruljon.

De mi sem maradtunk adósok, azaz hogy Anikó szobalány, meg én. A hol lehetett, borsot törtünk az orruk alá, különösen Anikó, mivel pedig — mert igen szép lány volt, — szívesen szóba álltak volna a szász gavallérok. Osztrákokat gúnyoló dalokat énekeltünk s mikor feljöttek, hogy kérdőre vonjanak, úgy elrejtőztünk, mintha a föld nyelt volna el. Nekem az is nagy mulatságot okozott, hogy apró kavicsot szórtam a kalapjuk lapos tetejére felülről az ablakból. Ezért leginkább mérgelődtek, mert hát persze, rajta nem tudtak kapni és el is neveztek «Kosuth Spitzbub»-nak, «Magyaren Gans»-nak,

«Rebellen fratz»-nak, elég hangosan ejtve ki e beczenetető neveket, hogy én is meghalljam.

Panaszra is mentek apámhoz, a ki komoly képpel ígérte, hogy rendet csinál, meg is fenyegette Anikót is, meg engem is megintett, hogy így, meg úgy lesz. Ilyenkor pár napig fegyverszünet volt, de mivel az ilyen esetek nekem mindig heves anyai csókot, egy csomó édességet, Anikónak szép pántlikát, virágos kendőt jövedelmeztek, hát csak újra neki bátorodtunk.

VIII.

Rokonok látogatása.

Életünk egyhangúságát kellemesen szakította meg nagybátyám, Gyújtó Károly megérkezése. Említettem már, hogy atyámnak volt egy bátyja, a ki még kora ifjúságában kiment a tengerészethez, a hol fregattkapitány volt akkor.

Minden két-három évben haza szokott jönni övéi látogatására, megrakodva kláris gyöngygyel, velencei mozaik- és filigrán ékszerekkel,

Révész Imre: Osztokodás.

Zemplényi Tivadar: «Nem megmondtam?»

Jendrassik Jenő: Nehéz felelet.

Az ez oldalon levő négy képet a «Könyves Kálmán» részvénytársaság jogosításával közöljük.

Thorma János: Vasárnap délután.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

kagylókkal, keleti sálokkal, szövetekkel. Most is egész halommal hozott mindenféle szép dolgot s míg én a kapott ajándékokban gyönyörködtem, elmondta szüleimnek hazajövelele czélját.

Meglátogatta édes anyját, testvéreit, aztán pedig felajánlja szolgálatát a hazának.

— Bár sokáig éltem külföldön, — mondá — és ennek a szokásából sokat elsajátítottam, a lelkemben megmaradtam magyarnak s ha a haza veszélyben forog, kész vagyok a megvédésére.

Szüleim természetesen nagyon helyeselték ezt az elhatározását, s mivel abban az időben ő volt az egyetlen kiválóbb magyar tengerész, nagy szükség lehetett reá, ha a fiemei kikötőt visszakapjuk, a mit akkor bizonyosra reméltünk.

De ez a jó szándék nem sikerült. Keserű hangú levélben tudatta később, hogy a kormánytól hideg fogadtatásra talált; azt mondták neki, nem lehet bizalma a kormányban, az osztrákokkal az olaszok ellen harcolt, azok felkelését elnyomni segített.

Lelke mélyéig megsértve tért vissza Velencébe és ettől fogva megszűnt létezni hazája számára. Az állásában aztán igen nagyra vitte,

Uher fényképe.

KELEMEN MÓR.

altengernagy, arzenal- és tengervidéki parancsnok lett, kamarás és számos érdemrend tulajdonosa. A magyarságára mindig sokat tartott, az üldözöttség napjaiban több kompromittált rokona talált házában menedéket és késő öregességében is beszélte magyarul és magyarul imádkozva halt meg.

A nyár folyamán még egy másik nagybátyám is ellátogatott hozzánk. Az anyám fivére, Hegyessy Ferencz, a híres teközlő, a mint ország-szerete ismerték. Feltűnően szép, erőteljes alak, és féktelen, szertelen természetű fiatal ember volt. Három év alatt eltékozolta jelentékeny vagyonát. Anyám ezért nagyon haragudott rá.

Most meglelte tevékenységi körét, ment, hogy beálljon honvédeknek.

«Légy jó katona és mindent megbocsátok.» Ezzel búcsúzott el tőle anyám. És az lett.

(Folytatása következik.)

KELEMEN MÓR.

1832—1905.

Kiváló büntető-jogászt s nagy buzgalommal dolgozó író vesztettünk el Kelemen Mórnak, a kuria tanácsvezető bírájának elhunytával. A régi magyar író és tudós-nemzedék azon jelesei közé tartozott, a kik hosszú, változatos életpályán, különböző helyekre állítva szolgáltak a közügyet s pályájuk eredményeül tiszteltetelmű emlékezetet hagytak maguk után.

Kelemen Mór 1832-ben Tiszaabádon született. Atyja itt református pap, majd később Kunzentmiklóson tanár volt s a fiu e helyeken élte gyermekkorát. Mint serdülő ifju ismerkedett meg Petőfivel, korteskedett képviselővé választása érdekében s már ekkor kezdett az irodalomban szerepelni. A szabadságharc kitörésekor a jászkon önkéntes nemzetőrök közé állott, részt vett a délvidéki harcokban és sebet is kapott. Miután meggyógyult, Kossuth ajánlatára Görgei vezérkari irodájában nyert mint hadnagy alkalmazást s együtt maradt a sereggel Világosig.

A fegyverletétel után beiratkozott a budapesti egyetemre s egyuttal szépirodalmi dolgozatokat írt a lapokba. Forradalmi versek terjesztése miatt haditörvényszék elé állították s mivel neki tulajdonították a Kossuth-nóta szerzőségét is, (mely egy régi magyar népdalból van variálva), börtönbe vetették, utób hat hetet töltött vasra verve az Új-épületben.

Kiszabadulása után folytatta tanulmányait s gyakornok lett Császár Ferencz hátszemélynök mellett, egyuttal szorgalmas munkatársa volt az akkori szépirodalmi lapoknak. 1856-ban a budai helytartóság tisztviselője lett. 1861. végén Bécsbe helyezték át az udvari kanczelláriához. Itt leginkább közoktatási és sajtóügyekkel foglalkozott s több nagy fontosságú magyar irodalmi mű megjelenését is előmozdította. A ki-

egyezés után a magyar igazságügyi miniszteriumba ment át titkárnak. A börtönügyi és büntetőjogi osztályba került, melynek később vezetője is lett. Régebbi tanulmányait külföldi utazásokkal is bővítve, nagy szakértelemmel működött közre a börtönügyi fejlesztése s rendezése terén. Ő készítette az 1874-iki börtönügyi rendtartást, a mely lenyegében ma is érvényben van. Részt vett ezenkívül a börtönügyi törvényalkotásokban. 1879-ben a szegedi árvízkor gróf Tisza Lajos kormánybiztos mellett jogtanácsos volt. Az utóbbi minőségben kifejtett sikeres munkásságát azzal hálálta meg Szeged városa, hogy róla nevezte el egyik szép utcáját. 1884-ben osztálytanácsos lett az igazságügyminiszteriumban, két évvel később pedig kuriai bíró. Egyuttal buzgó tudományos munkásságot is fejtett ki a jogi irodalomban s egyik alapítója volt a rabsegítő egyesületnek; a magyar jogászegyesületben hosszabb ideig a büntető osztály elnöke volt.

Halálát özvegye, született Kelemen Gizella s öt fia gyászolja. Kunzentmiklóson temették el nagy részvét mellett.

STROSSMAYER PÜSPÖK.

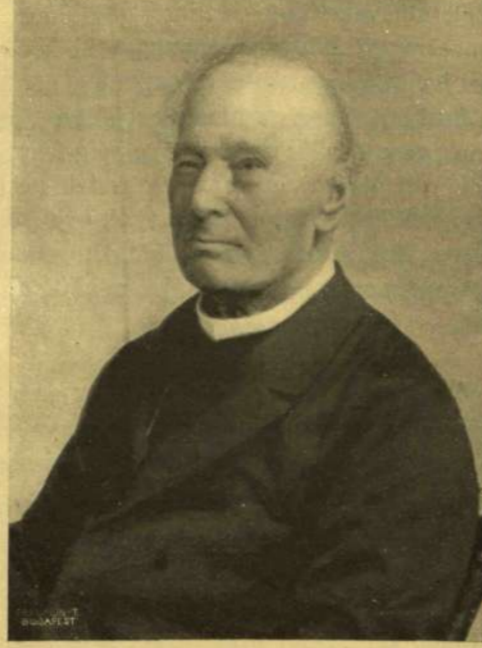
1815—1905.

A magyarellenes horvát politika legbuzgóbb élcsatója, a pánszláv eszmék egyik fő harcosza, Strossmayer diakovári püspök meghalt április 8-ikán, püspöksége székhelyén. Kétségkívül nem mindennapi egyéniség szállott vele sirba, rendkívüli tehetség és akaratú, a melyet égő becsvágy mozgatott, a melynek hatására azonban ha visszatérünk, több rombolást kell látnunk, mint alkotást. Többé-kevésbé érte, komor daczczal lelkében szállott sirjába s alakjáról a történelem van hivatva ítéletet mondani.

A szláv szemel, a pánszláv egység-szenvedélyes hirdetője német családból származott, 1815-ben született a nyelvére inkább német, mint szláv Eszéken. Atyja fuvaros volt s ősei Linzből vándoroltak be Szlavóniába. Strossmayer József György a diakovári szemináriumban s a pesti egyetemen végezte theologiai tanulmányait. Nagy tehetsége, széles körű műveltsége, kiváló szónoki tehetsége tudatában már fiatal pap korában tele volt becsvágygyal, s a legmagasabb egyházi méltóságok elnyerését tűzte ki céljául. Gyorsan is emelkedett, mint fiatal ember lett a bécsi Augustineum igazgatója, 1849-ben pedig, 34 éves korában, Jelliasich horvát bán ajánlatára diakovári püspök.

Becsvágyának mindez kevés volt s hogy magasaróptú céljait elérje, látszatra pártolva mind azokat a politikai változásokat, a kiket az abszolútizmus politikai változásai fölszínre vetettek. Föderalista volt Goluchovszkival, centralista Schmerlinggel. A magyarokkal való kiegyezést ellenezte, majd mikor látta, hogy ellenzése daczára is meg fog köttetni, hirtelen s váratlanul fordított egyet politikáján, 1867-ben már elnöke volt a horvát kiegyezési bizottságnak s egy alkalommal lelkes szavakkal üdvözölte a magyar bizottság tagjait. Akkor ugyanis kilátásban volt a zágrábi érsekség megüresedése s ő meg akarta nyerni a magyar kormány jóakarátát. Valójában azonban egész más politikát üzött, már ekkor egyik fő mozgója volt a pánszláv törekvéseknek, a mi nem maradt titok sem Budapesten, sem Bécsben. A zágrábi érsekségre, mikor csakugyan megüresedett, Mihalovics Józsefet neveztek ki és Strossmayer becsvágyában megsejtve, ezután még nagyobb hévvel fordult a magyar nemzet ellen.

Szereplése az 1869-ben megnyitott vatikáni zsinaton az európai hírességek közé emelte; ő volt a eszathatóság dognának egyik leghevesebb ellenzője, s mikor a dognát kimondták, sem akarta elismerni, sőt el akarta szakítani a horvátokat a pápai fenhatóságtól, de ebbeli igyekezete megdőlt a horvát pápás és nép ellenzésén. Később felhagyott a Rómával szemben való ellenzékieskedéssel, sőt tüntetőleg keverte s el is nyerte a pápai udvar kegyeit. XIII. Leo pápa kedvenc eszméje, az orthodox szlávoknak megnyerése lelkes pártolójának mutatta magát. Az ő tanácsára engedte meg a pápa a délszláv katolikusoknak az ó-szláv liturgiát lithurgia használatát, mely azonban Strossmayer minden buzgólkodása mellett sem tudott általános ér-

Kulcsár Artur fényképe.

STROSSMAYER DIAKOVÁRI PÜSPÖK.

vényre jutni. A magyar kormánynak s a magyarokkal való jó egyetértést pártoló horvát politikának sok kellemetlenséget okozott, bár jobban szeretett a kulisszák mögött, alattomban dolgozni, mint nyíltan föllépni. Nagy összegeket költött az eszméit támogató sajtóra, az ifúságnak a maga szemelében való nevelésére s minden egyéb politikai célra, mely magyar gyűlöletnek a pánszláv törekvéseinek megfelelő. E célból nagy összegekkel terhelte meg püspöksége birtokait, dűsgazdag erdőit kivágatta, a mivel a népet megfosztotta legfőbb keresetforrásától, erdei legelőitől. 1888-ban nagy feltűnést keltett az orosz kereszténység 900 éves fennállása alkalmából tartott kievi szláv kongresszusra küldött üdvözlő távirata, mely miatt a király a belvári hadgyakorlatokkor igen erőlyesen megdorgálta. Azóta még jobban elvonult a nyilvános szerepléstől, de a keze benne volt a legtöbb horvátországi pánszláv mozgalomban.

Nagy műveltségű s tehetségű ember volt, a horvát művelődés érdekében igen sokat tett, lelkét nemcsak az egyéni becsvágy hevitette, hanem erős fajszeretet is, a melyet tevékenységével és áldozatkészségével népében is folyton élesztett és tüzelt. Nagy közművelődési alapítványokat is tett. A zágrábi egyetemre, a diakovári szemináriumba s székesegyházra sokat áldozott, megalapította becses képgyűjteménye odaajándékozásával a zágrábi múzeum képtárát. Ezek az alkotások alighanem maradandóbban fogják megőrizni nevét, mint politikai munkássága.

A TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS.

Hosszú idő után végre nemzetközi kiállítása van a Képzőművészeti Társulatnak. A magyar műbarátok régi óhajta teljesült ezzel, s ha a tárlat végigtekintése után még sem szívatunk valami nagy elragadtatással az ott fölhalmozott művészi termékekről: annak nem egy oka van. Először is április hava nem alkalmas időpont arra, hogy a külföldi művészek nagyobb mértékű összeseregését várhassuk. Köztudomás szerint a nagyobb művészeti góczpontok többnyire ebben a hónapban rendezik jelentősebb kiállításait, s ha a külföldi képiroknak, szobrásznak választani kell a között, hogy Párisba, Londonba, Veneziába, Münchenbe küldje-e újabb műveit, vagy Budapestre, száz közül bizonyára talán egynek támad az a gondolata, hogy a magyar fővárost tüntesse ki rokonszenvével. Már Bécs is kívül esik az európai nagy művészek által látogatott területek; mit várjon tehát Budapest, melynek hiányzanak a nagyobb költségekhez kész amatőrjei? A helyzet más volt akkor, midőn a Képzőművészeti Társulat teli tárlatára toborzotta össze a külföldi jeleseit. A képirok a tavaszi kiállításokból visszakerült műveiket könnyebben boesattották vándorútra, mert hiszen még Budapestet is több kilátásuk volt a vásárra, mint ha a nyakukon maradt képeket, szobrokat a saját műtermükben

tartogatták volna. A régi Műcsarnok katalógusai tanubizonyosságot tehetnek erről.

A kiállítási termekben egy rövid séta is sokat mondhat a figyelmes szemlélőnek. Nézzük először is a francia termet. Nem lehet azt állítani, hogy itt ismert nagy nevek nem szerepelnek. Jean Paul Laurens, Robert Fleury, Aman-Jean, Collet, Delaile, Jules Lefebvre, Besnard, Bonnat, Flameng, egytől-egyig kiváló művészek; de tőlük tizenöt-húsz éves munkákat látunk, melyek ma már sem a modern francia művészetet, sem magukat a művészeket nem képviselik kellőképpen. A művészetek jelenlegi nagy és gyors fejlődésében még az a tíz év is hosszú időpont, mely alatt a képirok termelése a kiállítások számára bevett gyakorlat szerint el szokott évnél; hát még tizenöt-húsz esztendő s különösen akkor, ha a termelés a maga korában sem volt elsőrendű. Végig sétálunk a francia termen, s noha a tudás és választékoság nyomai még a jelentéktelenebb műveken is felismerhetők, igazán alig egy-két festmény ragadja meg az érdeklődésünket. Megcsodáljuk *Blanche* leányarcképének ritka finomságait, Lucien *Simon* «Anyá és gyermekei»-nek nagy jellemző erejét s *De la Gardara* igénytelen képe előtt visszagondolunk azokra a hatalmas tanulmányokra, melyekkel ez a mester pár év előtt egy csapásra hódította meg Európa legválogatosabb amatőreit. Am De la Gardara már spanyol képiro s bizonyára párisi tartózkodása révén került a francia festők közé, ép úgy, mint honfitársa, *Zo*, vagy a nápolyi festési módort jellegzetesen képviselő *Gagliardini* s a német professzorok sok jellemző tulajdonát magán viselő *Hoffbauer*. Ezek bár meghonosulhatnak Franciaországban, de ép úgy nem képviselik a francia művészetet, mint nem képviseltek annak idején a mi Munkácsy Mihályunk.

A német osztály el van árasztva az akadémikus tanárok műveivel. Tudással rajzolt, gondosan komponált művek, az önálló művészi egyéniség lebilincselő varázsa nélkül. Szabatosságuk az első látásra feltűnik; de arra, hogy nagyobb émoziókat keltsenek, nem képesek. Jóformán csakis régi ismerőseink: *Bartels* és *Uhde* késettnek néhány percnyi megállapodásra, az első németalföldi halászaival, az utóbbi imádkozásba merült gyermekek képével.

Az ujság ingerével hat az angolok kiesiny, de válogatott gyűjteménye. Ezek a művészek önmagukat adják képeikben, hangulataik sokféle hullámszával, kedélyviláguk, fölfogás-módjuk változatosságával. Megfigyelésük éles, az előadásban egyszerűek, de választékosak. *Solomon I. Solomon* Zangewill Izrael angol íróról festett arcképével többször is örömet találunk, mert ez a kép valóságos festettség jellemrajz, telve a legfinomabb megfigyeléssel. *Sauter* «Nyári éjjel»-e, *Austen-Brown*, *Peppercorn*, *Thomas Grosvenor* tájképei az ábrázolás bámulatos közvetlenségével erős és tartós hangulatokat keltenek. Úgy vagyunk velük, mint az igazi lírai költeményekkel, melyek első olvasásra megragadnak s arra indítanak, hogy egytől érezzünk, együtt örüljünk, vagy szenvedjünk a költővel.

A francián, németen és angolon kívül más nemzet művészei nem szerepelnek ezen a tárlaton külön gyűjteménnyel. Ejszak művészei közül csak *Anders Zorn* és *Fritz Thaulow* jelent meg, az első «Füredés után» című szép akt-tanulmányával, melyet példányképül választékosan a női test ábrázolásával foglalkozó magyar művészek; az utóbbi «Nyári este»-jével s talán ennél az olajfestményénél is érdekesebb színes rézkarczaival. A lengyel festők közül *Krzysz-Mencina*, a horvátok közül *Medovics* küldött számottevő műveket. Feltűnő, hogy az olaszok, kik régibb kiállításainkon sűrűn szerepeltek, egyáltalában nincsenek képviselve az alkalommal. Még különösebb, hogy ép épen akkor történik, mikor a veneziái kiállítás rendezői külön teremmel kedveskednek a magyar művészeknek. Vajjon kit terhel a felelősség elmaradásukért?

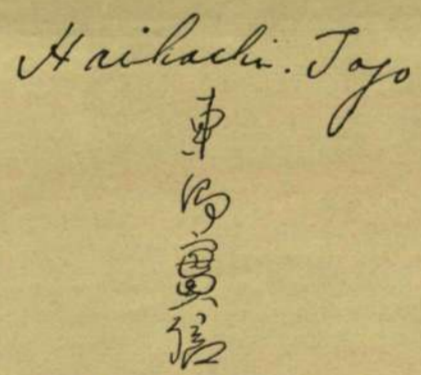
Hazai művészeink e nemzetközi versenyben is elismerést tudnak kivívni buzgalmuknak és tehetségüknek. Igaz ugyan, hogy valami nagybuzgóságú munkával a Jézus születését megfestő *Boruh* Andoron kívül egyetlen magyar művész sem állt elő, de kiállításunkban mégis található néhány olyan festmény, mely győzel-

TOGO TENGERNAGY CAMBRIDGEI DIÁK KORÁBAN.

TOGO TENGERNAGY MOST.

TOGO TENGERNAGY NÉVALÁBRÁSA.

mesen kiállja a versenyt az idegen művészek jobb termelésével. Mint minden ízében magyar festményt, először is *Révész Imre* «Osztokodás»-át említem, melyen egy cigánybánda tagjait látjuk, a mint az összetányérozott pénz egymás között szétosztják. A kép első pillanatra elárulja, hogy olyan festő műve, ki mélyreható szemmel tanulmányozza a magyar népeletet; be tud hatolni alakjainak jellemébe s a közvetlenség erejével tudja vászra vinni azt, a mi az életben figyelmet és érdeklődést magára vonta. Ez az igazi magyar festészet, mely száz, meg száz idegen mű között is mindenkor hangosan fogja hirdetni eredetét.

Választékos izlés és sok tudás terméke *Skuteczky Döme* «Munkában» című képe, a tűz erős fényétől megvilágított kovácsműhely, melyben izmos legények végzik farszto napi munkájukat. A kiváló művész nem először foglalkozik ezzel a tárgygyal, s a világitási hatásban vagy az erőlképzés jellemzésében még mindig talál változatot, mely művének az ujság ingerét adja. *Zemplényi Tivadar*, ki a szegény nép életét festi nagy szeretettel, egyik képén öreg asszonyt ábrázol, a mint dorgáló szavakat intéz a fejét lesítő s némán maga elé bámuló fiatal lányhoz. «Nem megmondtam?» a kép czíme s beszédesen tünteti elénk a talán súlyosabb következményekkel is járó helyzetet.

A falu egyszerű népet mutatja be *Thorma*

János is; «Vasárnap délután» című képén ünnepi díszbe öltözött legényeket vezet elénk, kik a korcsma asztala mellett kártyázásba ölik az unalmat. Jól jellemzett típusok teszik érdekessé a kompozíciót.

Nem volna teljes a magyar népelet ábrázolása, ha *Pállya Czelesztin* is meg nem jelenék a kiállításon vásáros kofáival. Ezúttal a nagyvásárt festette meg sűrű-forgó, zajongó népességével.

Jendrassik Jenő a szalonok kedvelt festője. Ezúttal bájos fiatal leányt mutat be, kit tőprengővé tesz az a földadat, hogy mit feleljen az asztalon előtte nyitva heverő levélre. A festmény gondos, lelkiismeretes kéz műve.

Feltűnő darabja a kiállításnak *Görgei Artur* arcképe *László Fülöp*től, ki eddig inkább finom kivitelű női hasonmásaival szerzett hírnevet. Görgei képe azt mutatja, hogy ezúttal a szokottnál is nagyobb szeretettel csüggyött földadatán s nagy eredménytel tanulmányozta az érdekes és szellemes fejet.

Tájfestőink csaknem teljes számmal szerepelnek a kiállításon. A régiebbek közül itt találjuk *Spanyi Bélát*, ki vidéki magányában mindig talál újabb és újabb poétikus föladatokat. «Alkonyat»-a ismét egyike azoknak a mélabús hatású képeknek, melyeket minden alkalommal örömezt látunk.

Mednyánszky László a «Hegyi tó» misztikus bájjával köti le érdeklődésünket. Szívesen elmerengünk az elhagyott, magányos táj felett s önkénytelenül is az áhitat érzése lopja be magát a szívünkbe.

A kiállítás egyik legértékesebb tájképe «A viznél», mely erdős partvidéket mutat, itatásra hajtott tehennel. A tárgy finom kezelése s az egészen előmlő romantikus hangulat *Ujváry Ignác* esetét dícsérik. A művész ezenkívül még öt festményt küldött a kiállításba; a hangulatos tájképek kedvelőinek tehát van miben válogatni.

A magyar osztály némely képének ismertetésére még visszatérünk.

—a.

A KIS TOGO.

A japán háború meglepő, rendkívüli eredményei eleinte főleg egy ember nevéhez fűződtek, a ki a háború első időszakában aratott győzelmeivel lehetővé tette a japánok további diadalmas előnyomulását. Ez az ember a japán sztratégiai felvonulás tulajdonképeni intézője, a japán tengeri haderő szervezője: *Togo* admirális, a legnépszerűbb azok között a nevek közt, melyeket a hadi szerencse a lefolyt harcok alatt fölvetett.

Bizonyára érdeklődéssel fognak tehát találkozni azok a visszaemlékezések, melyeket most tett közzé egy cambridgei lelkész és paedagogus, a kinek rövid ideig gondjaira volt bízva a serdülő korú *Togo* neveltetése és képzettetése. A mily igénytelen apróságok ezek, a miket neveltje tanuló életéből előad, ép oly közvetlen hatásúak is. Mint mikor a kohót látjuk, melyben a nemes érc salakjától megtisztulva alakot ölt.

Két-három évvel a japán forradalom után, mely a mikádók uralmát helyreállította, számos japán ifjú kereste fel Angliát és Amerikát, hogy ott a nyugati nyelveket és szokásokat elsajátítsák. Némelyek ezek közül iskolákba és nevelőintézetekbe vétették fel magukat, mások egy-egy magán mentor védszárnyai alá kerültek. Így jutott el három-négy közülük Cambridgebe is, ezek közt volt Hajhisi Togo is, a kit egy Capel nevű lelkész fogadott magához ellátásra.

Capel beszéli, hogy *Togo* akkortájt nagyon keveset értett még angolul, s két nagy quaralakú szótár volt közöttük az összekötő kapocs, valahányszor az asztalnál összejöttek. Ha oly szó hangzott el az asztal fölött, melynek jelentése felől az ifjú *Togo* nem volt tisztában, a lelkész rámutatott a megfelelő szóra az előtte levő angol-japán szótárban, mire ő kikereste ugyanazt a szót és jelentését a másik kötetben.

A kis *Togo* előmenetele az angol nyelven nem volt valami fényesnek nevezhető. Igaz, hogy ennek oka részben betegeskedése volt, melynek következtében nem is töltött pár hónapnál többet a lelkész házában. Annál nagyobb volt azonban előmenetele a matematikában, a melynek kérdéseiről már nemcsakára egész-

rokonok jogaikat, — vagyis taszították ki a családból. Báthly rábízta Bélára, beleegyeznek-e ebbe? Meg van győződve, hogy a fiú fölháborodva fogja visszaautasítani a kikötést, de családik. Béla leendő anyósának ad igazat. Így Báthly egyszerre családik a társadalomban, melyben élt s melynek hitét eddig vallotta és fiában, a ki mindig kedvence volt. A szörnyű csapás alatt összerogy.

Szinpadi hatás dolgában ez a harmadik felvonás a legjobb, a sok szatírával beállított arisztokrata alakok kitűnő háttérrel nyújtanak Báthly lelki küzdelméhez, mely igazán drámai módon, a néző szeme előtt, lépésről-lépésre fejlődik. A széken, melegen megírt rövid negyedik felvonásban aztán Báthly fölédje régi éneke utolsó romját: beleegyeznek, hogy István elvegye Ilonát, csak hogy visszakaphassa ezt a fiát, kinek lelki nemességét a másiknak sivár lelketlensége mutatta meg legjobban.

A cselekmény kissé nehézkesen, túlságosan szétágazóva indult, de a darab közepe táján belejutva medrébe, drámai gyorsasággal halad tovább. Az alakok s köztük különösen Báthly, oly erővel vannak megjelenítve, a melyet nem minden nap látni magyar drámában. Az a folyamat, a melyben Báthlyról lehámlik az a sok külsőségeken alapuló elfogultság, a melylyel nevelése, életmódja, társadalmi köre megkeményítette szívét, egyike a legtöbb lélekkel megcsinált dolgoknak a mai magyar irodalomban. Technikai gyöngéi, sőt jellemrajzbeli bizonytalanságai is vannak a darabban, indokolása néha mesterségesnek látszik, — mindezt azonban elfeledtetni az író ereje, szívének melegsége s a jelenetelésben is nagy haladást tanúsító ügyessége.

Méltó volt a darabhoz az előadás is. Gál (Báthly) már rég nem nyújtott olyan kitűnő alakítást, igazán elemében volt Pethes is (Bárdi) s a többiek, Odry (István), Dezső (Béla), Török Irma (Ilona) Alszegehy Irma (Báthyné), Helvey Laura (Viczyayné) és Náday Ferencz (Viczyay) mind a helyükön voltak s a kisebb szereplők is megfelelőek feladatuknak. A közönséget a darab s a jó előadás egészen fölmelegítette, együtt örült a szerzővel a sikernek. S. A.

MIHÁLYFI KÁROLY.

A Nemzeti Színház egyik legrokonszenvesebb és legkiválóbb művésztágra április 16-ikán ülte meg az ország első színpadán eltöltött színészi működésének huszonötödik évfordulóját. Mihályfi Károly a jubiláns, a ki bár aránylag még fiatal ember, már is igen szép multra tekinthet vissza. 1856-ban született s tizenkilenc éves korában már színész volt. Először Makón, majd Kolozsvárt játszott s itt sajátította el színészi készségének alapjait, melyeket aztán a budapesti Nemzeti Színházban, hova Paulay Ede igazgató szerződtette, egyre változatosabb és mélyebb művészetté fejlesztett ki.

Temérdek szerepet játszott el itteni negyedszázados működése alatt e ritka lelkiismeretes művész s mindannyit mélyen átértett, s hatásosan kifejezett alakításban mutatta be. Szakmája a lírai szerelmes szerepkör volt, mely csak a legutóbbi években szélesbült ki néhány ú. n. jellem-, sőt komikus szereppel is. Rokonszenves alakja és arca, behizelgő, lágy, de férfias hangja is alkalmas tette az ifjú szerelmeseit ábrázolására. S Mihályfi oly elismerésre méltó művészettel használta föl képességeit, hogy közönségünk előtt évtizedeken át bizonyos jellemek, bizonyos szerepek egészen az ő egyéniségéhez forrtak.

A színház műsorában pedig majdnem nélkülözhetelenné tette magát, mivel bizonyos darabok szinte elképzelhetetlenek lettek a nélkül, hogy Márkus Emília érdekes egyénisége mellett ott ne álljon Mihályfi gyöngéd, szenvedélyes alakítása. Van oka tehát a jubiláló művészeknek arra, hogy meglepéssel tekintsen vissza pályájára, a Nemzeti Színházban pedig arra, hogy jubileumán ünnepelje nemes törekvést és sikereiben gazdag tagját.

KÉT MAGYAR HEGEDÜMŰVÉS AMERIKÁBAN.

Újabbban a mi művészeink is beálltak világjárókká és tengeren innen, s tengeren túl is iparkodnak dicsőségre, s pénzre szert tenni. Most is két művésznő van Amerikában: Vecsey Feri, a tizenegy éves csodagyermek, a ki művészi hegedűjátékával bámulatba ejti az egész világot és Zöldy Marcsi, a honvédfőhadnagyból lett hegedűművész.

MIHÁLYFI KÁROLY.

Zöldy Marcsi már három éve van künn és teljesen aklimatizálódott. Az angol nyelvet tökéletesen elsajátította szóban és írásban, előkelő társadalmi helyzetbe küzdötte föl magát és szép jövedelméből gondtalanul él. New-York «legmagasabb négyezer»-ának körében annyira otthonos, mintha már ő is milliárdokban számítaná tőkét. Ebből azonban még jócskán hiányzik.

Különösen Roosevelt elnök és családja szereti Zöldy Marcsit, nemcsak hegedűjátékáért, hanem kellemes és szórakoztató modoráért is. Az elnökkel sokszor beszél a magyar viszonyokról (a melyekről Roosevelt bámulatos tájékozottságot árul el), a nőkket golfozik, vagy lovagol, a nagyobb fiukkal viv és a legifjabbal, a kis Quentinnel úgy elhanezurogat, mint a hogy képünk mutatja.

Roosevelt gyermekeit az amerikai módszerhez híven, teljes szabadságban neveli, nem korlátozza egyéni hajlamaikat, s nem fojtja el a belőlük ki-kitörő pajkosságot sem. Quentin úrfi meztelán futkároz, barátai vállán lovagol és Oyster Bay-ben — a Roosevelt-család nyaralóhelyén — nincs párja a csintalanságban.

Másik Amerikában levő honfitársunk — a kis Vecsey Ferkó — nem sokkal idősebb Roosevelt Quentinnél. Ez év elejétől van odaát papájával és mamájával, a kik feltékenyen öröködnék, hogy az impreszariói kapzsóság kárt ne tegyen gyermekük testi, szellemi és művészi épségében.

Bejártak már az Egyesült-Államok minden nagyobb városát és mindenütt óriási lelkesedéssel ünnepelték a kis magyart, a kiről ószintén elismerik a yankeek is, hogy hozzáfogható művészt még nem hallottak. Vecsey Feri minden lépését zajos sikerek, s fényes ünneplések követik, a melyektől minden más ember megreszgednék. Nem úgy a kis fiú, kit áldott kedélye és igénytelensége megóv minden hasonló veszélytől és a ki a milyen nagy művész, olyan — kis gyermek.

Hegedűvel kezében elkomolyodik az arca. Nem lát, nem hall, nem érez, nem tud semmit, mint azt a remekművet, a melynek gyönyörű hangjait megszólaltatja, de a mikor megszünt hegedülni, előveszi ölmakatonáit, képes könyveit, vagy pedig a kis Quentin módjára futkos és pajkoskodik.

Nem lenne gyermek, ha fantáziáját az indiánusok nem izgatták volna. Amerikába utazva, annak örült leginkább, hogy eleven indiánusokat fog látni. A mikor tehát — körútján — február elején Chicagóba érkezett, az volt az első kérdése, mutathatnának-e neki rézbőrűeket? Senki se vette komolyan a kérdését, de Feri nagyon elégedetlenkedett és a mikor Emile Sauret-nél — a chicagói konzervatórium világírú igazgatójánál — látogatóban volt, ki is fejezte nehezeteit.

A nagy művészt meglepte ez a gyermeked észjárás, mert az előző napi hangverseny után egészen másként ítélt a «csodagyermek»-ről. Sokáig szótlanul nézte, majd szeretettel magá-

hoz ölelte és megígérte, hogy másnap kerít neki indiánusokat.

A Vecsey-család másnap ebédre volt hivatalos Sauret-hez. Ferike — vagy a mint odahaza hívják: «Frenki» — nem nagyon törődött ezzel a kitüntetéssel, különben is meg lévén győződve, hogy «Uncle Sauret» csak rászedte és ő se gondoskodik indiánusokról. Annál nagyobb volt a boldogsága, mikor egyszerre kinyílt az ajtó s tollbokrétásan, teljes díszben lépett be Matawahso hercegnő (Kanada) és a «Kék felhő» (Oneida).

Ferike kedvére kigyönyörködte magát. El is hegedülte legszebb műsordarabját indiánus barátainak, de ezek még soha se hallottak hegedűszót, s akkor se nagyon érdeklődtek iránta, hanem viszonzásul meg ők énekeltek és táncoltak, a mi iránt a kis magyar művész sokkal fogékonyabb volt.

Egy Ziegfeld nevű úr volt a közvetítő s tolmács és ő gondoskodott arról is, hogy Vecsey Ferit az indiánusokkal egy képen megörökítsék. Ez a kép bizonyára művészpályájának legérdekesebb emlékei közé fog tartozni.

K. E.

A NÉMET CSÁSZÁR FÖLDKÖZTI-TENGERI UTAZÁSA.

Az európai politikát most legelőkelőbb a német császár utazása foglalkoztatja, mely — mint már említettük — az által nyert politikai jelentőséget, hogy a császár Marokkót is meglátogatta.

A császár, mielőtt a Földközi-tengerre ment volna, látogatást tett Lisszabonban is a portugál királyi családnál. E látogatása négy napra terjedt, márczius 27-ikétől 30-ikáig. Don Karlos király és népe igen lelkes fogadtatásban részesítette a fejedelmi vendéget. A király mindent megtett vendége mulattatására, fényes lakomát rendezett, melyen a két uralkodó meleg szavakkal köszöntötte fel egymást, katonai gyakorlatokat tartatott a Belem várbán, a hol a császár szállása volt, nagy katonai szemlét s kirándulást Cintrába, a királyi család nyaraló helyére.

Vilmos császár Lisszabonból aztán elindulva, a gibraltári szoroson át Tangerben kötött ki. A marokkói szultán nevében nagybátyja, Abd-el-Malek s az angol származású miniszter, Mac-Lean fogadták s tiszteletére megjelentek az ott lakó németek s az európai államok képviselői. A császár ez alkalomra készített ruhába öltözött: a tropikus katonához hasonló sisakot, vállára pedig hosszú fehér burnuszt tett, a burnusz alatt gardaerzredének egyenruháját viselte. Látogatása itt mindössze egy és háromnegyed óráig tartott; a kölcsönös üdvözlések után a császár visszament hajójára s tovább indult Sziaciliába, Taormina felé, a hol neje tartózkodik.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

Az idei tavaszi divat ezernyi változtatával és újdonságával már teljesen kifejődve áll előttünk sőt sürűn látjuk már a nyári divat előhírnökeit is. Most, a mikor hol csalékony hévvel tűz le a tavaszi nap, hol meg fagyos lehellel suhan el felettünk a téltető szele, legidősebb kábátkérdés. Két egymással ellenkező forma küzd az elsőbbségért: a rövid bolero a hosszú, XVI. Lajos korabeli kabát.

Az előbbi már esztendőnk óta általános kedvence a nőknek kecses voltánál fogva. A különbség mindössze csak abban áll, hogy az egyik esztendőben elől dudorosan, a másikban simán és testhez állóan viselik; jelenleg egészen testhez álló a divatos bolero.

A kabátokra nézve ugyanez áll, csak hogy ezeket még hosszú lebbeny is díszíti, a mi még jobban kitünteti a derék kareszságát. Igaz, hogy ez a kényelem rovására megy és ezért vannak, a kik tiltakoznak az új viselet ellen. És ezért látjuk a főváros napsütésű utcáin oly sürűn a félbó, vagy egészen bő kabátot is.

A berakott aljak most is nagyon kedveltek; ezeket különösen angol kabátokhoz viselik. És a mi rendkívül czélszerű: a divat teljes létjogosultságot adott a rövid szoknyáknak. A mi ellen a tudósok és okos asszonyok oly soká küzdöttek, a minek kiirtására egész ligák alakultak, az uszályt egy csapással száműzte a nők akarata. Elegáns asszonyt, leányt ma alig látunk másként, mint rövid ruhában és szinte ritka jelenség, hogy a ruhát fel kellessen fogni.

Szín dolgában igyekeznek sok újdonságot forgalomba hozni, a milyen az ibolyaszín, a zöld és a búzakék. De az idei tavaszi ruhák java része mégis ama szintelen, szürkés-barnás árnyalatokban készül, a melyek eddig is kedvencei voltak az elegáns

A NÉMET CSÁSZÁR A PORTUGÁL KIRÁLYI CSALÁD KÖRÉBEN.

(Elöl ülnek Mária Pia özvegy királyné, tőle balra Amália portugál királyné és Tattenbach grófnő udvarhölgy, mögöttük II. Vilmos császár, Károly portugál király és Lajos Fülöp trónörökös.)

nőknek. Olykor márványozottak, máskor diszkrétan alkalmazott kocka, a mintájuk, de egészen sima minőségben is sok a változatok. A poros, napsütötte tavaszok ennél megfelelőbb viselést nem is találhatunk. Többnyire egész, kabátos ruhák készülnek belőlük különféle bluzokkal.

Az utóbbi annyira kedvelt öltönydarabot különben az utóbbi időben száműzni akarják az irányadó divattermek. Helyébe a feszes derekát szeretnék állítani, mint nélkülözhetetlen kiegészítőjét minden ruhának. Ez — mert nem czélszerű, kényelmetlen — erős ellenkezésre talált a nők körében. És ennek eredményét már figyelhetjük is, a mennyiben a divat-árúrházak legkeresettebb cikkei máris az angol és egyéb blúz-szövetek. A blúzdivat rendületlen fennállásának legényesebb példája ez.

A párisi és angol divat legeredetibb és legbecsebb mintáit a Monasterly és Kuzmik utódaik czég szalonjában látjuk, egy állandó kiállítás keretében. A czég főnöke, Pertik Béla, most tért vissza külföldi útból és a női divat legszebb újdonságait szerezte meg. Képviseletük bemutatják a legújabb divat mintáit.

Egyik képünk szürke, lebbeny ruhát mutat, bő szoknyával, mely font egészen sima. A kabát elől rövid, hegyes kihajtókkal. Az ujjá szűk, font dudoros.

A másik képen díszesebb ruhákat látunk. Az egyik drap-szín posztóból szabott, az alja sárgás csipkebetéttel, barna selyem-bodrokkal szegve. A dereka elől húzott, font sárgás csipkebetéttel, barna selyemövvel. Az ujjá dudoros, alól barna selyem-díszszel. A másik sötétkék posztóból készült, crèmeszín csipkebetéttel díszítve. Dereka elől öves, hátul lebbeny, elől crèmeszín csipkével. Az ujjá rövid, csipkebetéttel. S. Béla.

MAGYAR ÉS OSZTRÁK FOOTBALL-JÁTSZÓK MÉRKÖZÉSE.

Mindig érdekes sport-esemény szokott lenni az évente ismétlődő magyar és osztrák football-mérkőzés, a két állam sport-szövetségei által kiválogatott csapatok küzdelme egymás ellen. Április 9-ikén már hatodikban találkozott a legjobb magyar tizenegy football-játszó a legjobb osztrák tizeneggyel, a közönség pedig minden előző évet felülmúló tömegben vonult ki a csömöri-úti millenniumi versenypályára. Az óriás terület minden zuga megtelt a tizezer főre tehető nézőkkel. Banovits Kajetan miniszteri tanácsos magyar szövetségi elnök meghívására megjelent a mérkőzés megemlékezésére Berzevichy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter is. A képviselőház tagjai közül is sokan nézték a versenyt.

A magyar és osztrák football-mérkőzés ezuttal eldöntetlenül végződött, a mennyiben egyik csapat sem tudta a labdát ellenfele kapujába dobni, pedig a közönség dörgő éljenése fokozott erejű támadásokra sarkalta a magyar fiúkat. Az osztrákok szívós védelmüknek és különösen kapuvédőjük szerencsés

kezű labdafogásának köszönhetik, hogy a fölényben lévő magyar válogatott csapat nem tudta őket legyőzni, úgy mint Budapesten már két ízben legyőzte őket.

Az április 9-iki magyar-osztrák mérkőzésen kilenczedszer szerepelt a magyar szövetség 11 kiválogatott játékos a külföldi csapat ellen. 1901-ben az angol «Richmond» és a «Surrey Wanderers» ellen 4:0 és 5:1 arányban vereséget szenvedtek a magyarok, nem különben az 1902-ben Bécsben tartott első magyar-osztrák mérkőzésen is; a leveretés sajátságosan megismétlődött mindannyiszor, ha a magyar csapat Bécsben szerepelt és csak a legutóbbi alkalommal sikerült, ha nem is győzni, de legalább 5:4 eredménnyel kemény küzdelem után aránylag elég kedvező eredményt elérni. Összesen hatszor rendeztek eddig magyar-osztrák mérkőzést, a tavasszal Budapesten, ősszel Bécsben találkoznak a két reprezentatív csapat. A «szövetségi kapitány»-t 1903 óta választja a magyar szövetség, a tisztség létesítése óta három szép győzelmet aratott a magyar válogatott csapat, melynek összeválogatása az öttágú intéző-bizottságra van bízva a szövetségi kapitány ajánlása alapján.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Levélhulláskor. Költemények, írta Frankó János. Ha ez a verskötet legalább a felével kisebb volna, talán jobb s harmonikusabb hatást tenné. Írójában megvan a még kellően megfegyelmezett tollú próbálkozó közös hibája, hogy nagy fontosságot tulajdonít minden ötletnek, a melyet leír s a világról se hagyja megírhatatlánul valamit, a mi egyszer eszébe jutott s a mit ő maga a pillanat hevében szépnak talált. Pedig mennyi olyan van könyvében, a mit nem volt érdemes leírni, nem hogy kinyomtatni! Lépten-nyomon szemünkbe akadnak az unos-untai elcséplést frázisok, melyek mint a dudva a virágot, nem engedik napfényre jutni szebb, újzerűbb s így értékesebb gondolatait. Van példa versei közt arra is, hogy jól indít meg egy érdekes gondolatot, két-három versszakban be is fejezi, a mi mondanivalója van. Ha itt abba hagyta, egészen elfogadható lenne a vers, — de hozzá csap még egyszer annyi mindennapiságot s oda minden hatás. Versei különben mind szerelméről szólnak, két különböző nő iránti rajongásról, —

mindketten máshoz mentek nőül s így érthető a szerző többnyire szomorú panasza. Hangja gyakran emlékeztet a romantikus költőkre, gyakran szónokias, de a hol van mit mondania, meleg is tud lenni. A kötet szerzőjében van tehetség, de éretlenebb és fegyelmezetlenebb még, semhogy költőnek ismerhetők el. Könyve Turkevén, saját kiadásában jelent meg; mutatónyul a következő verset közöljük belőle:

Álmodj szépet.

Kis fehér leányszobádnak
Zöld redőnyös ablakában —
Tarka virág-cserepekben
Ezernyi szép kis virág van.
Fehér rózsá — piros rózsá,
Drága minden szál virágod;
— Andalító illatok közt
Szövőd harmattiszta álmod.

Kis szobádban fehér minden,
Benne voltál játszi gyermek;
Tiszta minden, harmattiszta —
Legfehérebb a te lelked.
Első szerelmed sóhaját
Nem hallák, csak a virágok —
Azok némán, hallgatagon
Megőrzik szízi álmod.

Órizz meg a virágjaid,
Órizz félted szerelmed;
Ha hervadva szertem le hull:
Imádásod könyved tudd el.
Órizz meg a virágjaid,
Mint első szerelmi álmod —
— Körülvesznek szerelmelem
Azok a hí kis virágok.

Ha leszál a csendes este
S fejed piheimi lehajtot —
Szerelmedes suttogásuk
Félálmodban egyre hallod.
Hogya álom száll szemedre
Besuhanna tündér gyönyört...
— Álmodj szépet, gyönyört,
Édes kis fehér virágom!

Pozsony vármegye monográfiája. A «Magyarország vármegyéi és városai» című Borovszky Samu szerkesztésében s az Apollo irod. társaság

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR MAROKKÓI UTJÁRA KÉSZÜLT ÖLTÖZETÉBEN.

VECESEY FERI KÉT INDIÁNUSSAL, CHICAGÓBAN.

kiadásában megjelenő vállalat, mely sorban ismerteti az ország törvényhatóságait, most egy nagy kötetben Pozsony vármegyéjét mutatja be. A kötet 800 lapra terjed s 26 műmelléklet, 2 térkép s 300-nál több egyéb kép élénkíti. A szöveg gróf Pálffy István pozsonyi grófnak előszavával kezdődik. Többi részét is nagybábura pozsonyi és pozsony megyei szerzők írták s állították össze, köztük több országosan ismert tudós és író. Sorra ismerteti a kötet a vármegye természetrajzi viszonyait, községeit, Pozsony, Nagyszombat, Modor, Bazin, Szentgyörgy városokat, a vármegye néprajzi, gazdasági, ipari, kereskedelmi, törvénykezési, közoktatási, egészségügyi, egyházi stb. viszonyait, történetét, családjait. A szöveg használatát nagyban megkönnyíti a tartalomjegyzék és betűsoros tárgy és névmutató. Az egyes fejezetek széles alapon, gondosan vannak kidolgozva, meglátásuk rajtuk, hogy iróknak megvan a kellő tájékozottságuk azokban a tárgyakban, a melyekről írnak. A kötet a vállalat kiadóhivatalában (Budapest VII., Almásy-tér 2.), kapható, az egész vállalat megrendelőinek 16, külön pedig 20 koronáért, díszkötésben.

Fizikai laboratórium. Irta Makay István pápai ref. főgimnáziumi tanár. Szerzőnek czéjja az volt, hogy a középiskolai tanárok kezébe olyan könyvet adjon, mely segítségül legyen a fizika tanításánál oly fontos kísérletek bemutatásánál. És a könyv csakugyan alkalmas arra, hogy a kísérletekben gyakorlatlanabb munkáját megkönnyítse. Két részre oszlik, és az általános utmutatások után ábrákkal is megvilágosított példákat sorol fel a fontosabb kísérletekre vonatkozólag. A munka négy kötetben a Lampel-Wodianer részvény-társaság kiadásában jelent meg s ára 12 korona.

Salve regina! Irta Sánta Imre. Elmélkedések a «Mennysors királynéja» kezdetű régi antiphona nyomán, melyeket a mély vallásos érzésekkel eltelt szerző, az egyházi hatóság jóváhagyásával adott ki egy könyvecskébe összegyűjtve. A munka megrendelhető a Szent-István-Társulatnál, kötve 2 koronáért, füzve pedig 1 korona 50 fillérért.

«Orvos és közönség» című füzetében dr. Aggagási Károly figyelemreméltó dolgokat mond el az orvosoknak egymás közti, valamint a közönséghez való viszonyát illetőleg. A füzet Marosvásárhelyt jelent meg, ára egy korona. A tiszta jövedelmet a szerző jótékony czélra szánta.

Spiritiszta könyv. «Tanulmányok a szellemvilágról» czímmel, írta báró Vay Ödön sz. Wurmbrand Adéla grófnő, fordította Szy Zsigmond. Hajduböszörményben jelent meg Szabó Ferenc nyomdájában, ára 5 korona 50 fillér.

A Múcsarnok tavaszi tárlatát április 8-ikán délután nyitotta meg Berzeviczy Albert miniszter. A minisztert báró Forster Gyula alelnök és Benkő Kálmán igazgató fogadták s az üdvözlés után a miniszter nyomban megkezdte körútját. A nemzetközi kiállítást nagyon sokan látogatják, mert ma már a főváros társadalmi életében a Múcsarnok ép olyan divatos, mint a déli korzó. Gróf Tisza István miniszterelnök nevével együtt nézte meg a kiállítást és a Nemzeti Szalonba is elment. A Múcsarnok

kiállításán már megjelentek a művásárló bizottságok a királyi palota, a nemzeti, az országos és Lipótvárosi kaszinó és a főváros részéről, hogy kiemeljék a megvásárlandó műveket.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 11-iki ülésén Than Károly elnöke alatt szaktudományi előadásokat tartottak. Zimányi Károly «Az alsósajói cinnabaritról» olvasott föl székfoglaló értekezést. Ismertette kristálytani és optikai vizsgálatainak eredményét. Az egykor híres és jól jövedelmező higanybányában előforduló kristályosodott cinnabarit gyönyörű színével, átlátszóságával és alakjainak szép kifejlődésével tűnik ki. Utána dr. Hoór Mór terjesztette elő az Akadémia megbízásából a dielektrikus utóhatásokra vonatkozóan végzett s több évre terjedő megfigyeléseinek eredményeit. Végül Rados Gusztáv mutatta be Bauer Mihály egy aritmetikai dolgozatát. Bemutatta továbbá Dienes Pál budapesti gimnáziumi tanárnak a függvénytan körébe vágó kérdésekkel foglalkozó értekezését.

A Petőfi-Társaság április 9-iki ülésén Herczeg Ferenc elnök mély megilletődéssel jelentette Beniczky-kyné Bajza Lenke halálát. Jelentette továbbá, hogy öz. Garlathy Pálné, szül. Márkus Anna a társaság ereklyetárának ajándékozta Tompa Mihály két levélét, melyeket a költő a 60-as évek elején üzleti ügyben Márkus Gáborhoz intézett. Az első felolvasó Prém József volt, ki néhány jelenetet olvasott föl a «Megújulás» című színművéből. Váradi Antal fölolvasta Pósa Lajosné több meleg érzéssel írt költeményét. A versek nagyon tetszettek. Majd Szabó Endre fölolvasta legújabb műfordítását, Juvenálisanak Rómáról szóló III. szatirját, melyet eredeti formájában, gondos és hű fordításban ültetett át magyarra. Utolsónak Abonyi Árpád fölolvasta «Egy boldog otthon» című novelláját. Mindkét felolvasást tetszéssel fogadta a közönség. A fölolvastás után zárt ülés volt, a melyben Zempléni Árpád betervesztette a Vigyázó Sándor-féle háromszáz koronás pályázatra érkezett 70 lírai költeményről szóló jelentését.

Az Országos Közegészségi Egyesület április 12-iki közgyűlésén dr. Nosvay Lajos műgyógyász tanár utalt az egyesület hivatására: egészségügyi intézkedésekkel a nép nagy halálzását csökkenteni. Már mutatkozik is siker, noha Magyarországon még mindig rövidebb élettek általában az emberek, mint a mivelte külföldön. Különösen tudósaink, jeleseink, halnak el korán, a haladásra való törekvés hevében nem gondolván meg, hogy gyorsabban élnek, mint mások. Az iskolákban az egészség követeléseit az egészségügyi tanítását nagyobb mértékben kellene érvényesíteni. Dr. Gerlóczy Zsigmond főorvos, egyesületi titkár az évi jelentésben különösen kiemelte, hogy a főváros új építési tervzetet készített, az iskolai tanítást az egészség követelése szerint szabályozza. A közgyűlésen szót emeltek a levélhordók egészségének védelmére is. Az egyesületnek öt vidéki osztálya van már.

MI UJSÁG?

A válság még mindig megoldatlan, sejtetni sem lehet, mikor ér véget. Gróf Tisza István miniszterelnök ismét kihallgatáson volt a királynál Bécsben, de a helyzetben változást ez se idézett elő. A kormány vezeti az ügyeket tovább, a képviselőház

Pobuda fényképe.

AZ ÁPRILIS 9-IKI BUDAPESTI MAGYAR-OSZTRÁK LABDARUGÓ MÉRKŐZÉSÉBEN SZEREPELT CSAPATOK.

(A csimerez ingűek a magyar, a fehérek az osztrák válogatott csapat.)

ZÖLDY MARCZI HEGEDŰMŰVÉSZ ROOSEVELT KÖZ-TÁRSASÁGI ELNÖK LEGKISEBB FIÁVAL.

pedig folytatja tanácskozásait. A többség, a szövetkezett ellenzék felirati javaslatot terjesztett a ház elé, a melyben kifejezte kívánságait, az uralkodót kéri, hogy ezek alapján nevezzen ki felelős kormányt. Indítványt adtak be arra nézve is, hogy a ház fejezze ki rosztalását gróf Tisza István miniszterelnök, Perczel Dezső volt elnök és Csáossy Béla háznapy iránt, mint a kik a november 18-iki események előidézői voltak. A megtorlási indítvány tárgyalása zajos jelenetek közt indult meg.

Az angol királyi család magyarországi rokonsága. A walesi hercegnék, az angol trónörökösnek felesége, Viktória Mary hercegnő megbizta Vambéry Ármint, a tudós orientalistát, hogy néhai nagyanyjának, Rhédey Klaudia grófnőnek, férjzett Teck hercegnének sirja fölé állíttasson emlékoszlopot a maros-tordamegyei Szent-Györgyön. A trónörökösnek maga állapította meg a síremlék fölírását, a melyet magyar nyelven véssnek a márványba. A fölirat a következők lesz: «Megboldogult nagyanyjának, Rhédey Klaudia grófnőnek hálás kegyelettel emeltette unokája, Anglia trónörökös-nője, Viktória Mary hercegnő.»

Csokonai-kiállítás Debreczenben. Május 20-21-ikén rendezi Debreczen az emlék-ünnepet költő fia, Csokonai Vitéz Mihály halálának századik évfordulójára. A nagy magyar város Csokonai-kiállítás is rendez, a melybe összegyűjtötték mindazt, a mit abból, a mi a költő volt, a muló idő megkímélt, vagy a gondos kegyelet megtartott, a mit ő írt, a mit róla írtak, a mi életével, munkáival vonatkozásban van. A kiállítás gazdag lesz, mert a Magyar Tudományos Akadémia és a debreczeni Csokonai-kör sok ereklyét őriz, de mert a kiállítás rendezősége minél teljesebbnek szeretné az

UTCZAI ÖLTÖZÉK.

TAVASZI ÖLTÖZETEK.

ünnepi gyűjteményt, az elnöke, idősb Komlóssy Artur főhívbáson kéri mindazokat, kik bármi érdekes Csokonai-ereklyét őriznek, sziveskedjenek azt erre az alkalomra a kiállítási bizottságnak Debreczenbe elküldeni.

Schweidel honvédtábornok szobra. Zombor város ércszobrot állított Schweidel József 1848-49-iki honvéd tábornoknak, a város szülőföldjének, a ki egyike az aradi tizenhárom vértanúnak. Május 18-ikán avatják föl az emléket ünnepélyesen.

Munkácsy Mihály szülőháza. Munkácson az a ház, melyben a kitünő festőnk, Munkácsy Mihály született, a kincstár tulajdona volt, s az a sors várt rá, hogy lebontják, mert nagyobb kincstári épület akartak ott emelni. Munkács városa azonban az épületet 70,000 koronáért megvette a kincstártól. Lukács pénzügyminiszter előzékenyen teljesítette a város azon óhaját, hogy kitünő fia szülőházát megörökösse.

Angolországából hozott virágok Jókai sírján. Gineverné György Ilona, néhai György Vilmos jeles írónk lánya, maga is jó tollú magyar írónő, kit lapunkból is jól ismer a közönség, pár napja férjével Budapestre jött Angliából, hogy a húsvéti ünnepeket itt töltsék. Részt vettek a béke-egyesület közgyűlésén, a hol Gineverné György Ilona felolvasást tartott. Új hazájából virágot hozott magával olyan helyekről, melyeket Shakespeare, Walter Scott, Burns Róbert és Dickens emléke tesz nevezetessé. A virágokat Gineverné letette Jókai sírjára.

Eljegyzés. Dr. Heinrich Antal, a budapesti kir. törvényszék jegyzője, Heinrich Gusztáv miniszteri tanácsosnak, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárnak fia, eljegyezte Chorin Irén kisasszonyt, dr. Chorin Ferenc főrendiházi tag leányát.

Házasság. A budapesti egyetemi templomban április 12-ikén vezette oltárhoz dr. Bernát Ottó fővárosi ügyvéd Hentaller Lilló kisasszonyt, Hentaller Lajos országgyűlési képviselő és neje, Pauli Mariska leányát. Násznapok voltak a véglegény részéről Gajári Ödön, a menyasszony részéről Ormódi Vilmos vezérigazgató.

Balassa Bálint hamvai. A XVI-ik század legkitünőbb magyar lírai költőjének, báró Balassa Bálintnak hamvai sok viszontagságon mentek keresztül, míg most végre állandó pihenőre jutnak. A katona költőt 1594-ben temették el a lipótvárosi templom sírboltjában. Kétszáz év múlva kiásták csontjait, hogy másoknak csináljanak helyet és a templom hajójában temették el. De itt sem volt nyugta, mert 1897-ben újra kiásták és elküldték a budapesti embertani intézetnek a költő személyazonosságának megállapításra végett. Az intézet megállapította, hogy a csontok valószínűleg a tizenhatodik századból valók és körülbelül negyven éves emberé lehetnek. Ez a kor teljesen összevág Balassa korával. A csontokat Budapestről visszaküld-

ték Lipótvárosra. A késmárki felső kereskedelmi iskola tanári kara most elhatározta, hogy a végleges temetés költségeinek fődíszésére ünnepélyt fog rendezni.

Új éjszaksarki expedíció. Amerika milliomasai és milliárdosai egész lázzal támogatnak minden szándékot, mely az éjszaki sarkon elsőnek az amerikai lobogót akarja kitűzni. A jövő tavasszal Fleischmann new-yorki milliomas a testvérével együtt vezet expedíciót az éjszaki sarkhoz.

«Mágnés pasztilla»-t csakis oly férfiak rendelkeznek (örégek, fiatalok), kik érzik magukban, hogy lassankint fogy a férfierő. Általános gyengeségben és teljes tehetetlenségben szenvednek. Hatás biztos! Egy doboz ára 4 korona kimerítő leírással. Központi főraktár Erényi Béla Diana gyógyszerésztára, Budapest, Károly-kürt 5. szám.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér.)

A koczka el van vetve, így szót Csesar, mikor átkelt a Rubiconon. A mai világban pedig mindazok, a kik Schönwald Imre magyar órásmester és órásszerkesztő Pécsett vásárolnak, elismerik, hogy: koczkázatot ki van zárva. A ő nevet az ország ismeri már és bármily órárt vagy órást utánvétel rendelnek nála, ott a risico teljesen ki van zárva. Mindenkor a legpontosabban szolgálja ki megrendelőit, a saját műhelyében készült órákat és órászereket mindig a megrendelés szerint küldi, s a mellett kötelezi magát, hogy nem tetszés esetén visszaadja a vételárat. Így hát semmi koczkázattal jár, ha bárki is az ország bármely vidékéről ki akarja próbálni áruát, s tőle rendel esebőrt, órálcsozt, gyűrűt és egyéb órászereket. Hogy mindenkor pontosan lesz kiszolgálva s a megrendelés gyorsasága és pontossága által ki lesz elégtve, azt az a számtalan elismerőlevel igazolja, mely Schönwald Imre eddig is az ország minden tájáról, sőt külföldről is kapott.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf Kuvcs Géza holttestét az Akadémia palotájának előcsarnokában helyezték ravatalra, s az április 12-ikén tartott gyászszertartás után Kolozsvárra vitték s ott április 15-ikén temették el. A kitünő tudós április 10-ikén éjjel egy órakor halt meg a Vörös-Kereszt Egylet budapesti kórházában, a hom február 19-ikén ment be szívbajával. Azóta el sem hagyta a kórházat. Néhány hete fordult válságosra a betegsége, a melyben éjjel-nappal ápolta felesége, Kemény Vilma báróné. Az Akadémia palotájának gyászavont csarnokában fölállított ravatal telve volt koszorúkkal, virágokkal. A gyászszertartásra délután megtelt a csarnok tudósok és előkelőségek gyászoló gyülekezetével. Ott voltak a többi közt: Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter, báró Eötvös Loránd, az Akadémia elnöke, tudományos társaságaink tagjai nagy számmal; az erdélyi irodalmi társaság, Hunyadmegye küldöttei, stb. Haypál Benő ref. lelkes megindító búcsúztatójával kezdődött a szertartás, mely után Heinrich Gusztáv aka-

démiai főtitkár szolt az Akadémia nevében. Tudományos törekvéseiből kiemelte, hogy: «öt is, mint sok jelesünket, az emberiség mely homályba burkolt eredetének problémája foglalkoztatta már ifjú korától és a nagy és nehéz kérdés szolgáltatában elsajátította az európai nyelveken kívül Kelet nyelveit és átkutatta a keleti népek legrégibb hagyományait. E mélyreható és bámulatos tudással folytatótt tanulmányainak eredményei sok kötetű és fontos munkában kerültek a tudós világ elé és Európa legkitünőbb orientálistái sorába emelték gróf Kun Gézá, kit a művelt Nyugat számos tekintélyes tudós társasága sietett kebelébe fölvenni. Akadémianknak közel négy évtizeden át volt tagja és három éven át másodelnöké». Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, mint a Néprajzi Társaság elnöke, az elhunyt érdemeihez még hozzá tette: «A Néprajzi Társaság fenmaradását is neked köszöni, mert belső életének irányítását bölcseséggel s teljes odaadással akkor vettéd kezébe, a mikor annak létezésére forgott kockádn. Mikor pedig tekintélyednek sikerült azt új életre ébreszteni, tudomány működésed megadta azt az útirányt, a melyen haladnunk kellett.»

Strossmayer József György püspök temetését április 14-ikére tűzték ki, hogy ideje legyen a küldöttségeknek megérkezni. A király részvétét a kabinetiroda tudatta a djakovári káptalannal. Nemesak Horvátországban, de a többi szlávok közt is nagy részvétet keltett szláv politika szívós harcosságának halála. A szerb király, a montenegrói fejedelem, több cseh város táviratban fejezte ki részvétét. Prága város polgármesterét küldte a temetésre. Horvátországban azonnal gyűjtést indítottak Strossmayer szobrára. A püspök pénzáránban 254,000 korona értékű készpénzt és 300,000 korona értékű papirokat találtak. Vagyonából az egyháznak, az észeki papnöveldeknek, a káptalannak egyenlő három részt, 50,000 forint Andorvsky tábornoknak, 5000 forint a djakovári Strossmayer-családnak hagyományozott.

Megyeri Krausz Lajos, a budapesti társasélet és kereskedelmi tevékenység ismert férja, a Gizellagószalom tulajdonosa, a fővárosi malom-egyesület elnöke, meghalt április 12-ikén, 61 éves korában. Néhai atyjával, Krausz Mayerrel együtt alapították a nagy gószalmot és egy nagy szeszgyárat. Az ipar terén szerzett érdemei elismerésül magyar nemes-séget és kir. tanácsosi címet kapott. Az országgyűlésen a szentendrei, majd a dunaszerdahelyi kerület képviselője; utóbbi években azonban nem volt képviselő. Végrendeletében több százezer koronát hagyott jótékony czélokra; végső kívánsága szerint halála napján az izr. hitközség 3000 koronát kapott, a fővárosi polgármesteri hivatalhoz is 2000 korona érkezett, hogy az összeg a szegények közt kiosztassék.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Görgői és

